

Witamy delegatow a hosći 15. hłownej zhrmadźizny Domowiny dnja 26. měrca w Delnim Wujězdze.

*

Witamy delegatow a gosći 15. głownej zgrmažiny Domowiny dnja 26. měrca w Dolnem Wujězdze.

*

Wir grüßen die Delegierten und Gäste der 15. Hauptversammlung der Domowina am 26. März in Uhyst/Spree.

Foto: Andreas Kirschke

Spominachu na Bjarnata Krawca

Na dwěmaj městnomaj je so na Bjarnata Krawca skladnostnje jeho 150. posmjertnych narodnin sobotu, dnja 5. februara, spominało. Při swójbnym rowje we Varnsdorfje spominachu na njeho Martin Louka, měščanosta Varnsdorfa/ČR, a z Budyšina intendantka SLA Milena Vettrajno, referent Domowiny Jurij Łušćanski, Sokoł Mikławš Krawc a dalši. Louka skedźbni na česke styki „zaslužbneho měščana“ a slubi, zo „budže město dale jeho wumělske namrěstwo pěstować“. Krawc je jenički Serb, kotremuž spožči Domowina titul „Narodny wumělc serbskeho ludu“, zdobom bě wón Čestny člon Domowiny a Čestny člon Maćicy Serbskeje, na což J. Łušćanski pokaza. Baseň „Bjarnat we V.“ Milana Hrabała měješe na tutym dnju premjeru. Basnik ju w originalu a M. Vettrajno

w serbskim přeložku recitowaše. Měščanski „Kvintet“ zaspěwa Krawcowe twórby. Samsny dzeń popođnju počesćichu Krawca w Jitru, hdžež wjesny předsjeiciel Dirk Raffé přitomnych w mjenje Wóslinskeje gmejny witaše. Zwjazk serbskich spěwarskich towarstwow (ZSST) zarjadowanje při ródny domje komponista a hudźbnika wuhotowa. Člonka towarstwa Leńka Thomasowa a Milena Vettrajno přednjeseštej dotal njeznatu baseň českeje basnicy Zory Berákovéje „Krawc nezemřel“, a to w originalu kaž tež serbsce a němsce. Bywši předsyda ZSST Jan Knebel hódnoćeše žiwjenski skutk Krawca, a předsyda Domowiny Jan Nuk podžakowa so za hódne spominanje. Wobě zarjadowani so z narodnej hymnu „Rjana Łužica“ skónčištej. **Lu.**

Při rowje we Varnsdorfje spominachu na slawnego komponista Bjarnata Krawca člon předsydstwa Sokoła Mikławš Krawc, referent Domowiny Jurij Łušćanski a měščanosta Varnsdorfa Martin Louka (wotl.). **Lu.** Foto: Franc Šolta

Loni, dnja 5. decembra wotkrychu na něhdyšim Haješec domje na Zhorjelskej dróze 2 we Łazu wopomnjensku taflu za Jana Haješa, rodź. 22.1.1873 w Lipinach, zemr. 5.12.1960 we Łazu.

Předsyda Domowiny Jan Nuk hódnoćeše w swojej narěči njewšědnu wosobinu angažowaneho Serba, překupca a sobuzaložerja Domowiny, kotremuž dachu mjez Serbami hižo zahe přimjeno „stolp Serbstwa we Wojerowskej holi“.

Počesćenje je organizowało Spěchowanske towarstwo Dom Zejlerja a Smolerja Łaz, kotrež wuda loni tež brošurku wo Haješu z pjera Wernera Thomasa.

Foto: Andreas Kirschke

Narodne wědomje Serbow budzić a skrućeć

Jan Nuk steji 11 lět jako předsyda na čole Domowiny. Na 15. hłownej zhromadźiznje njebudže za tute zastojnstwo wjace kandidować. Rozmołwjachmy so z nim wo jeho nazhonjenach a přéach.

Česćeny knježe Nuko, bórze, dnja 26. měrca 2011, wotměje so w Delnim Wujězdze 15. hłowna zhromadźizna Domowiny. Kak daleko su jeje přihoty?

Stejimy pod wulkim časowym cíšćom. Organizatorisce je wšitko derje přihotowane, tola wobsahowje je hišće nadosć nadawkow, kaž na přikład pisanje rozprawy, zjeće namjetow za strukturne reformy institucijow abo načisnjenje trěbných změnow wustawkow. Z pomocu zarjada Domowiny pak to tež hišće zmištrumjemy.

Jako předsyda sće dotal dlěje hač 10 lět Domowinje wobličo dał a ju w zjawnosći prezentował. Što běchu za Was najwažniše dožiwenja abo nazhonjenja?

Do najwažnišich dožiwenjow liču Chróšćanski zběžk, swjatočnosť k 90-lětnemu wobstaću Domowiny abo založenje wotrjada RCW w Budyšinje a Choćebuzu a mnohe dalše wjerški mjez lětomaj 2000 a 2011. Nazhonjenjow mam z tutoho časa wjele, pozitiwnych a negatiwnych. Spěšnje dyrbjach spóznać, zo w demokraciji dobra wola, sam něšto pozitiwneho wuskutkować, njedosaha.

Štož w swojej firmje praju, to płáči, štož jako předsyda Domowiny prajiš, dawno hišće njepláči. K wšemu trjebaš zwjazkarjow, dyrbiš přeswědčo-

wać, wabić a dyrbiš być diplomat, štož spočatnje zawěšće njejsym był.

Domowina wobhladuje so po swojich wustawkach jako zastupjerka zajimow serbskeho luda. Kak posudžujeće jeje městno w politiskej krajinje Sakskeje, Braniborskeje a Němskeje?

Domowina je po wustawkach zastupnica zajimow Serbow. De jure žane knježerstwo tute prawo Domowinje dało njeje. Smy jako rozmołwni partnerojo wšudže lubje witani, tola wo bytostnych prašenjach Serbow rozsudžeja Němcy.

Tak nima Domowina žadyn wliw na to, štož so do Serbskeju radow Braniborskeje a Sakskeje woli. W Delnjej Łužicy Domowina ani Serbow do založboweje rady njewoli.

W šulskich naležnosćach smy stajni prošerjo. Nimamy žadyn wliw na šulske prašenja, njejsmy zastupjeni w šulskich konferencach, njemóžemy šulske plany, šulske syće abo personalije wobwliwować. Nimamy prawo skorženja jako towarstwo, ani krute městno w rozhlósowej radže MDR.

Sym měnjenja, zo dyrbymy wo to wójować, zo Domowina přez statne zrěčenje prawo dóstanje, być zastupjerka serbskeho ludu, abo dyrbjało so wutworić zastupnistwo Serbow jako korporacija zjawneho prawa.

Sam sće před dwěmaj lětomaj jenož hišće raz za tutu skrótsenu legislarnu dobu jako předsyda Domowiny nastupil. Je Waš nětčiši rozsud njepowalny?

Haj, wón je njepowalny a woteńdu ze spokojenjom a optimistisce, do-

Dotalny předsyda Domowiny Jan Nuk.
Foto: Domowina/Kliche

kelž mam z Dawidom Statnikom młodeho naslědneho kandidata.

Što byšće swojemu naslědnikkej chcył na puć dać?

Wažne je za mnje, zo njeby swoje džělo na wobhospodarjenje toho wobmjězował, štož jemu přepodam, a zo so njezhubi w problemach wšědnego dnja. Mudrje a njebojaznje měł sej načisnyć strategiju do přichoda. Njech so njestróži tež narěznych spektakularne temy. Hdyž sym před lěta- mi w „Lausitzer Rundschau“ rěčał wo serbskim parlamence, dóstach puki ze wšěch stron. Džensa je tuta tema na dnjowym porjedže. Wosebje pak jemu přeju, zo so jemu poradzi, narodne wědomje Serbow budzić a skrućeć. Wot toho wotwisuje, hač dale jako serbski lud přežiwimy.

Wutrobny džak a wšo dobre Wam do přichoda.

Interview: B. Felberowa

Koncept za komunikaciju wobzamknyli

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny je na swojim posedženju dnja 5. februara w Choćebuzu wobzamknyło koncept za nutřkownu a wonkownu komunikaciju narodnjeje organizacije Serbow.

Papjeru je wuběrk za komunikacija loni na zakładze zjawneho naprašowanja wudžělał. W srjedzišću steja do 10 dypkow zjate doporučenja (wozjewjene w „Našej Domowinje“

čo. 3-2010, str. 3). Domowina wobhladuje swoje wusměrjenje do přichoda jako centralne prašenje. Hišće lětsa maja so rozmołwy wo tym iniciěrować, hdže měla Domowina za 10 abo 20 lět stać a kajka měla organizacija być, zo by tež w přichodže spuščomna a připóznata zastupjerka zajimow serbskeho luda była. Cyłkowny koncept je wozjewjeny w interneće pod www.domowina.de.

Doporučenju slědowało

Zwjazkowe předsydstwo je dnja 5. měrca 2011 na zakładze doporučenja změrcowskeho wuběrka cofnyło swoje wobzamknjenje wo nachwilnym wuwjazanju Ludmile Budarjoweje a Benedikta Dyrlicha z prezidija Zwjazkowneho předsydstwa Domowiny. Wuprajenje njedowěry w tutej naležnosći wostanje płáčiwe. Zwjazkowe předsydstwo je dale wotewrjene so z potrjehenymaj k rozmołwje zeńć.

Domowina, wustawki a rozsud hłowneje zhromadźizny

Dnja 05.03.2011 předpołoži wustawko-strukturny wuběrk Domowiny zwjazkowemu předsydstwu namjet za změny wustawkow, kotryž ma so dnja 26. měrca 15. hłownej zhromadźiznje w Delnim Wujězdze přednjeć a schwalić.

Wuchadźišćo

14. hłowna zhromadźizna Domowiny bě před dwěmaj lětomaj wobzamknyła, zo ma so 1.) strukturne zapołoženje Domowiny analizować a modifikować a 2.) funkcija předsydy z čestnohamtskosće do hłownohamtskosće přeměnić. Wobě předewzaći njejstej k 15. hłownej zhromadźiznje w tym stawje, zo byštej so schwalić móhłoj. Pčininy za to su wšelakore: Nastupajo přichodne zastupnistwo zajimow serbskeho ludu njeje so konsens namakał. Njejsmy w stawje, sto procentowsce prajić, što je naš směr, proces diskusije hišće dale běži. Tendence pokazuje do směra, zo so na hłownej zhromadźiznje wobjednawaja wobsahi a zo so njerozsudzi mjez modelom 1 (korporacija zjawneho prawa) a modelom 2 (Domowina jako zesylnjene towarstwo). Jednać ma so z politikarjemi; woni su ći, kotřiž maja to juristisce přesadzić.

Nastupajo prašenje, hač předsyda Domowiny w přichodze hłownohamtsce abo čestnohamtsce skutkuje, je so pokazalo, zo njeje hłownohamtskosć poboku jednačela prawnisce bjeze wšeho možna. Wuběrk skedźbni zwjazkowe předsydstwo na to, zo njeje tučasnje orientacija na jednačelskeho předsydu možna. Tu faluje prosće posudk wo trěbných změnách w džělowých zřěčenjach. Na přikład budže zawěsće kóždemu jasne, zo njebudže/njemóže jednaćel jenož pońdnowsće džělać a zo nima předsyda jenož zhromadźizny nawjedować. Zjednočitej-li so funkcija hłownohamtskeho jednačela a čestnohamtskeho předsydy k funkciji hłownohamtskeho jednačelskeho předsydy, wobsteji strach, zo dyrbyjał so podžěl dotalnego jednačelskeho džěloweho wobłuka na druhe dotalne džělowe městna přerjadować. Tutón rozsud ma dalokosahace sčěhi, tola tuta mysl njeje začisnjena, ale doporuča so, ju w běhu přichodnej lět zřadować.

Organy město gremijow

W artiklu 6 je so pomjenowanje „gremije Domowiny“ do „organy Domowiny“ přeměnilo. Pčina toho je,

zo reči Byrgarski zakonik (BGB) wo organach towarstwa a zo towarstwo jako juristiska wosoba přez nje jedna. K wotmjezowanju pomha tež definicija: Organ je jednanski cyłk a gremij je skupina wosobow, kotraž džěla w zmysle porady při wěstych temowych kompleksach. Pomjenowanje nježada sej žanežkuli wuznaće wěstemu politiskemu směrej abo wuznaće k zašłym časam towarstwa.

Dalša změna w tutym dypku je tež slěd organow. Jako přenje jewi so hłowna zhromadźizna, kotraž je žro našeho třěšneho zwjazka. Jako druhe slěduje „k zastupnistwu woprawnjene předsydstwo po § 26 Byrgarskeho zakonika“. Tute wobsteji z předsydy/-ki a městopředsydow/-kow a tworja předsydstwo w juristiskim zmysle mjenowaneho paragrafa a zastupuje towarstwo juristisce. To woznamjena, zo je społnomócnjene, zřěčenja podpisać abo towarstwo před sudnistwom zastupować. K njemu slušeja jednaćel Domowiny, zastupowacy jednaćel kaž tež wjednica a zastupowacy nawoda Rěčneho centruma WITAJ (RCW); jeju kompetenca pak so wobmjezuje na nawod RCW (hlej § 30 BGB).

Prezidij – zestawa a nadawki

W artiklu 7 zapisa so, zo ma so při wólbach předsydy/-ki a městopředsydow/-kow wobkedźbować, zo stej Delnja a Hornja Łužica zastupjenej. Zestawa a nadawki prezidija wobjednawaja so w artiklu 8. Předsyda a městopředsydaj/ce tworja prezidij. Dotal přislušachu prezidijej 3 wosoby, kotrež buchu na namjet předsydy wot zwjazkowego předsydstwa woleni, štož woznamjenješe, zo njebě to wola a rozsud delegatow hłowneje zhromadźizny. Po nowym namjeće mataj so jenož hišće dwaj člonaj z rjada zwjazkowego předsydstwa wolić. Jeju drje dale zwjazkowe předsydstwo woli, tola lisćina kandidatow je na amtěrowace zwjazkowe předsydstwo wobmjezowana a z tym rozsud wot hłowneje zhromadźizny legitimowany.

Dalokosahaca nowostka je tež, zo ma zwjazkowe předsydstwo nětko kompetencu, prezidijej, kiž měješe dotal

koordinaciske nadawki, tež wobsahowe nadawki přepodać. Tak so zmóžnja, małe rozsudy mjez zhromadźiznomaj zwjazkowego předsydstwa tworjeć. Wotwisnosć a winowatosć rozprawjenja napřećo wudželernej nadawka je při tym samozrozumliwa.

Předsyda/-ka a jeho/jeje zastupjerje/-ce su direktni předstajeni jednačela a nawodow institucijow w nošerstwje Domowiny. Z tym tworja kontakt mjez wukonjacym zarjadom a postajowacymi wolenymi. Zapisane bu, zo maja so w přichodze běžne nadawki prawidlownje ze zarjadom koordinować, to běše dotal bjez pisomneho dojednanja z wašnjom.

Ze zmylkow wuknyć

Zašla legislatura je pokazala, zo stawaja so tež njelube rozsudy, kiž wjedžechu k wotwołanju z funkcije abo wotpočowanju. Tu so namjetuje: Doskónčny rozsud wo wotwołanju wosoby z funkcije móže jenož hłowna zhromadźizna tworjeć. Přikazane nachwilne wotpočowanje funkcije móže zwjazkowe předsydstwo wobzamknyć, tola hakle na doporučenje změrcowskeho wuběrka. Hač do tutoho wokomika wostawa wosoba w swojej funkciji. Dalša změna je tež, zo dyrbi wotpowědny organ próstwu wo nachwilne zloženje funkcije přiwać. Jeli ju wotpowědny organ njeprizwozmje, faluje wosoba jenož njezamólwjena. Z tym je so mały schodženk zatwaril, kotryž zmóžnja slědujomosć.

Změna nastupajo ličbu člonow namjetuje so w artiklu 13 – změrcowski wuběrk. Do wuběrka maja so nětko tři stajni a tři zastupowacy člonoj wolić. Na tute wašnje ma so džělkmanosć w mjeńšim kruhu a zastup w padže zajatosće člona garantować.

Džakować chcu so wšěm, kotřiž su na načisku wustawkow sobuskutkowali, hač přez aktiwne džělo, poradu abo wopokazanu dowěru. Přegu wšěm delegatam wuspěšnu 15. hłownu zhromadźiznu a bych witał, hdyž so nowe wustawki schwala.

Dawid Statnik, člon Zwjazkowego předsydstwa Domowiny

„Wobhladaj sej swět, ale nawróć so!“

Zhromadnje ze župu „Michał Hórnik“ a Serbskim ludowym ansamblom wuhotowa Rěčny centrum WITAJ dnja 27. februara w Chrósćicach swójbne popoldnjo jako jedyn wjeršk w 10. léće swójeho wobstaća. Jara woblubowane běchu městna při kompjuterach, hdžež wupruwowachu młodži wopytowarjo najnowše wuknjenske hry.

Foto: Jadwiga Kaulfürstowa

Komisija za serbske wučbny dźělowy plan schwaliła

Wudaće 28 nowych serbskorěčnych titulow – wučbny a materialijow – planuje Rěčny centrum WITAJ (RCW) lětsa w swójim jubilejnym 10. léće wobstaća. Wotpowědny dźělowy plan schwali 20. januara 2011 w Budyšinje za to powołana schwalenska komisija za serbske wučbny, kotraž so jónu wob lěto zeńdže. Jej přisłušeja nimo pedagogiskeho wotrjada RCW fachowe poradźowarki zakładnych a srjedźnych šulow a gymnazija, zastupjerjo Serbskeho šulskeho towarstwa, Sakskeho kublanskeho instituta, Ludoweho nakładnistwa Domowina, Sakskeje kublanskeje agentury, zastupjerjo z Delnjeje Łužicy a Załožby za serbski lud.

Na zwučene wašnje bilancowaše wotrjadnica RCW Annett Džědzikowa na spočatku posedženja hospodarske lěto 2010. W nim nadžěła so 35 titulow. To su: za zakładnu šulu 4 wučbny, 1 słowničk a 9 dźělowych zešiwkow, za srjedźnu šulu a gymnazij 9 wučbny a 3 dźělowe zešiwki. W delnjoserbskej rěči wuńdžechu 1 wučbny, 2 dźělowej zešiwkaj a terminologija za stawizny. Nimo toho wuwi a wuda rěčny centrum 12 projektnych titulow w digitalnej formje abo jako dźělowe łopjena, kopěrowanske předłohi, plakaty abo dźělowe mapy. K tutym liči mj. dr. CD Serbska literatura. Jako přidatny wučbu wu-

dospołnjacy material nastachu interaktiwna wuknjenska CD „Hry z alfabetom“ a serbskorěčne „Domino-hry“ za serbske a serbsce wuknjace dźěći zakładnje šule.

Dale předstaji wotrjadnica pedagogiskeho wotrjada lětuši dźělowy plan, kiž wobsahuje cyłkownje 24 nowowuwicow. Su to wučbny, kiž lektorki zhromadnje z wučerjemi-awtorami nadžěłaja, na př. nowa wučbny „Serbske stawizny 2“ za maćernorěčnych šulerjow a „Z Kitom wuknjemy 2“ za přidružnikow, kiž so na serbskej wučbje w srjedźnej šuli wobdžěleja. Tež přeložki wjacorych licencych wudaćow, zestajenje terminologijow za nabožinu, stawizny a hudźbu a nadžělanje słownička za literarnu wučbu su dalše čěžišća lětušeho dźěloweho plana.

Nimo mjenowanych wučbny kaž tež dźělowych zešiwkow chce RCW lětsa tež 6 dwu- a wjacerěčnych dźěłarničkow za zakładnu a srjedźnu šulu nadžělać. Wone nastawaja za předmjety serbsčina, wěcna wěda, wumělske kublanske, stawizny a biologija.

W Delnjeje Łužicy nadžěłaja lětsa přenje materialije za bilingwalnu wučbu w sekundarnym schodženku 2, a to za matematiku a hudźbu. Běžnje postupuje tež dźělo na nowym Němsko-hornjoserbskim słowniku, kiž ma 2014 wuńć.

Bianka Wječnyna

Pod hesłom „Wobhladaj sej swět, ale nawróć so!“ přewjedže so dnja 18. nowembra 2010 pilotny projekt za šulerjow 11. a 12. lětnika na Serbskim gymnaziju w Budyšinje.

Zarjadowanje organizowała bě Diana Korjeńkec, předsydka PAWKA, zhromadnje z Katju Liznarjec, projektowej sobudźěłačerku Domowiny. Zaměr zarjadowanja bě, šulerjam pokazać móžne studijne resp. wukublanske puće po maturje. K tomu rysowachu serbscy studenća, kiž w Lipsku, Drježdžanach a druhdže studuja, swójski puć wuwica wot namakanja studijnego směra na wotpowědnej uniwersite hač do započatka studowanja.

Hižo w planowanskej fazy tutoho zarjadowanja předstajichu šulerjam cyłkowny projekt a jeho wobsahi. Hłowny zaměr bě, zwěsčić, za kotre puće so šulerjo po abiturje zajimuju.

Na dnju zarjadowanja poskičichu so šulerjam doložnja wšelakore dźěłarnički. Tam zajimcy zhonichu, kak so požadanje w formje motiwaciskeho lista pisa, jim sprosředkowachu so informacije k financowanju studija abo k wšelakim dobrowólnym službam.

Potom rozprawjachu studenća wo spočatku swójeho studija abo wukrajneho lěta a rysowachu mjez druhim problemy, na kotraž při pytanju studijnego směra storčichu a z kotrymiž docyla ličili njeběchu. Wažne bě, šulerjam wuwědomić, što měli wobkedźbować, chcedža-li so na wěsty studij podać.

Wězo wopisowachu studenća tež serbske studentske žiwjenje w Drježdžanach a Lipsku a podachu zajimcam pokiwy, hdže dokładnje měli so sčasom přizjewić, jeli chcedža na serbskej etaži abo w serbskim internace bydlić.

Cyłkownu dokumentaciju dnja dóstanu zajimowani čitarjo pod adresu:

projekte-domowina@sorben.com.

W župje wotbłyščuje so naša mnohostronskosć

Dnja 26. januara wotmě so w Serbskim domje w Budyšinje hłowna zhromadźizna župy „Jan Arnošt Smoler“. Dotalna a znowa wuzwolena županka Jana Pětrowa poda rozprawu džělawosće zašleju lět, z kotrejež tu citujemy.

K džělawosći skupinow

Džělawosć našich skupinow je rozdžělna a ma so diferencowanje hódnocić. Mjeztym, zo něhdže počojka našich 21 skupinow a dweju towarstwow prawidłownje a wuspěšnje narodnje skutkuje, je dalša počojka dale a bóle na pomoc pokazana. Džělawosć skupinow koncentruje so wosebje na prawidłowne zetkanje Serbow, zo bychu serbsku rěč a kulturu a bjesadu w maćeršćinje pěstowali. Fakt je, zo su zjawne móžnosće wužiwanja serbskeje rěče džen a wobmjezowaniše a njejsu w žanej relaciji k přewahowacej němčinje. Tohodla je trjeba, telko składnosćow kaž móžno tworić, zo by so naša maćeršćina wužiwała. Nałožowanje serbsćiny – a z tym zwoprawdženje wobsahow Serbskeho zakonja – je přinošk našich skupin k zesylnjenju narodnje identity na komunalnej runinje.

Na gmejnskej runinje zdobyć Serbam přichilenych Němcow wostanje wažny nadawk. Naše tradicionalne kulturne zarjadowanja so za to wosebje hodža. Jako dobre móžnosće serbskeje bjesady su so w zańdženych lětach mjez druhim serbske wosadne popołdnja wopokazali abo zaso wožiwili, za což słuša serbskej superintendenturje na tutym městnje naš džak. Aktiwne skutkowanje wosebje w młodych swójbach Serbskeho ewangelskeho towarstwa je tohorunja tomu přinošowało, zo so tež w namjeznych kónčinach na serbskosć dale džiwa.

Někotre skupiny so zaso bóle wo stawiznisko-kubłanske zarjadowanja prócują. Trěbny je koncept zaměrneho, wobstajneho narodno-stawizniskeho kubłanja, wosebje tež našeje młodžiny.

Projekty

Župne předsydstwo měješe po wólbach 2009 wosom člonow. Koncentrowaše so w zašlej wólbnej dobjě na džěło ze skupinami a towarstwami a na projekty z džěćimi a šulskej młodžinu. Čežišća wuradžowanjow běchu projekt „Witaj“ a dwurěčne

Rjane dožiwjenje běše loni dnja 5. nowembra jara derje wopytany nazymski koncert w Njeswaćidle. Tam překwapichu šulerjo Zakładnjeje šule „Bjarnat Krawc“ Rakecy z wjacerečnym programom a digitalnej prezentaciju wo žiwjenju komponista, kiž běchu pod nawodom wučerki serbsćiny Simony Bergmannoweje a wučerki hudźby Roswithy Schubert nazwučowali. Wotměnjachu so z chórom Budyšin, kiž pod nawodom Michała Jancy twórby Krawca zanjese.

Foto: priwatne

kubłanje; staw zwoprawdženja Wustawkow k spěchowanju serbskeje rěče a kultury w gmejnach a dwurěčnosť w zjawnosći; rěčna situacija a dorost; džělawosć skupinow a změna wustawkow Domowiny.

Prócowanje wo wudospołnjenje serbskich napisow resp. korekturu zmylkow na dwurěčnych taflach a pučnikach wostanje jedna z wažnych naprawow spěchowanja serbskeje rěče w Budyskim wokrjesu w tutym lěće.

Wot strukturnych změnow wočakujemy polěpšenje džěła: Přerjadowanje strukturow ma na bazu wusměrjene być. Trjebamy zarjadnišća z kompetentnym personalom, mjezsobnu komunikaciju a akceptancu kaž tež porjadnje džělace wjednistwo.

Džěło z młodžinu

Młodžinu do narodneho džěła zapřijeć a za skutkowanje dobyć, bě, je a wostanje wosebite čežišćo. Čeže při

tym maja swoje přičiny tež we wosebitosći młodžinskeje staroby a w specifiskich zajimach młodžiny, ale tež w demografiskim wuwicu.

Nadžija, zo so młódši Serbja gratu přimaja, abo zo so nowe formy narodneho džěła na bazy a za bazu namakaja, je skromna. Namakanje džělakmaneho předsydstwa a wosebje zwólniweho předsydy za naše skupiny je přiběracy problem.

Zložichmy kedžbność na:

- zhromadne džěło z domizniskimi a druhimi towarstwami,
- zhromadne džěło z pěstowarnjami a šulemi,
- wabjenje hižo němskorěčacych člonow serbskeho pochada,
- organizowanje rěčnych kursow serbsćiny,
- wabjenje za projekt „Witaj“ dwurěčneho kubłanja a jeho pokročowanje w šuli a
- wožiwjenje zaběry z wjesnymi stawiznami a hladanje pomnikow serbskich stawiznow.

Žesaš serbskich rucnikarjow z Górneje a Dolnjeje Łužyce su se wobžělili na 21. rucnikarskich wikach dnja 12. a 13. februara w Chóšebuzu. Jich stojnice su byli derje woglédane a wobžělniki su byli spokojom. Krajny ražc wokrejsa Sprjewja-Nysa, Harald Altekrüger, jo se tam wopytal ako kuchař.

foto: Bjarnat Cyž

Towarstwo wobsteji 20 lět

Z wjacorymi zarjadowanjemi wo swjeći Serbske šulske towarstwo spočatk januara swoje 20-lětne wobstaće. Tak předstaji předsydka Ludmila Budarjowa na nowinarskej konferency (04.01.2011) wobšěrnú chroniku džělawosće SŠT a počesći na swjedženskim zarjadowanju dnja 8. januara w Šunowje 25 aktiwnych člonow, mjez nimi Jana Barta a Gizelu Hančcynu, přerjnu wjednicu Witaj-pěstowanje w Delnjeje Łužicy, kiž mataj wulku zaslužbu na tworjenju zakładow a rozšěrjenju modeloweho projekta Witaj. Wjace hač 500 džěci chodži do pěstowarnjow w nošerstwje SŠT.

Kupki a towaristwa su a wóstanu naša baza

Na głownej zgromažninje župy Dolna Łužyca dnja 21. januara 2011 w Grodku jo pódała županka dr. Madlena Norbergowa žělowu rozpšawu wó lěše 2010, z kótrejež tudy wurězki wózwajijomy.

Kulturne wjeraški

Smy měli: tši mjasecnu wustajeńcu w bibliotece BTU na zachopjeńku lěta, wědomnostny kolokwium na BTU „Su Serby jaden lud?“, w maju smy wizěli kšasnú „Błosańska operetu“ w měšćańskem žiwadle, Chor „Łužyca“ a druge su Dolnu Łužycu reprezentěrowali w Americe, smy sobu pšewjadli zgromadny projekt „Sorbisch modern“, w juniju smy spominali na wótbagrowanu wjas Tšawnicu, w Rogowje jo se dogótowała knigłowa dokumentacija wšykných zgubjonych jsow, na přédnej dwójorěcnej namšy w Zlěm Komorowje pó 129 lětach (!) w awgusće gromaže z wustajeńcu som směla nagrono žaržaš, 17. ferialny kurs sorabistiki jo se wótměl w Dolnjeje Łužicy, za Minu Witkojc a Pawlinu Krawcowu smy wuswěšili spomnjeńskej tofli. Wósebnje cu wuzwignuš žišece žiwadłowe graše Swětlaškow „Cowanje pó d gódnym bomom“, ako jo se grało dopólne w dolnoserbskej rěcy. To wšo groni, až Dolna Łužyca jo kreatiwna, kompetentna a polna žywjeńskeje wóle!

Naša baza

Naše Domowinske kupki a k Domowinje słušajuce towaristwa su a wóstanu naša baza. K župje Dolna Łužyca słuša 38 Domowinskich kupkow a 19 towaristwow z dogromady 2021 člonkami. Mamy pótakem stabilnosć we člonkojstwje a to jo dobre wuchadnišćo za dalšne žělo. Wašo pilne žělo w kupkach a towaristwach, dej hyšći wjele wěcej wen do zjawnosći. Župa Dolna Łužyca jo nejwětša župa zewšym. W rozsudnem gremiumje, w Zwězkowem pšedsedarstwje mamy pak jano 5 městnow, dokulaž ten kluc definujo nas ako jaden cełk a nic ako kšywowy zwězk, což popsawem smy. Togodla jo teke wjelgin šěžko, wšake wěcy pšesajziš. Mamy w Dolnjeje Łužicy na 34 institucijach – w žišownjach, šulach a hortach – serbske wuwucowanje w někakej formje. Wšyknym wótkubarkam, hortnarkam a ceptarjam słuša na tom městnje respekt a žěk, až se kuždy žěń nadawkoju stajaju, našym žišam serbsku rěc dalej daš. Na socialno-pedagogiskej liniji na OSZ I w Chóšebuzu jo se teke zglučyło, serbsku wucbu etablěrowaš.

Mam dobru nažegu, až bužo to wuspěšne wopytanje, wótkubarkow wukublaš.

K strukturnej diskusiji

Pši strukturnej diskusiji žo wó wšyknje naše serbske institucije w Dolnjeje Łužicy a Założbu a Domowinu. A kužda institucija jo unikatna a njocomy na žednu z nich rezigněrowaš! Stojmy pšed wupominanim, we 21. stolěšu našu dolnoserbsku rěc, kulturu a identitu zežaržaš. Aby mógli toš ten nadawk dapołniš, trjebamy w Dolnjeje Łužicy institucionelne a financielne zmócnjenje a nic wóttwarjenje. Comy spšawne rozdžělenje srědkow mjazy Górneju a Dolnjeju Łužycu.

Jubilej našeje župy

31. maja 1991 jo se naša župa založyła. Pótakem swěšimy w maju togo lěta 20. narodny žěń župy Dolna Łužyca. K tomu pšepšosyjom južo něnto wšykných na 22. maj do Nimskeje cerkwy na koncert zgromažjonych chorow Górneje a Dolnjeje Łužyce. Z Dolnjeje Łužyce spiwaju sobu: chor Lubin, chor Janšojce a chor „Łužyca“. Cu na kóńcu žěk wugroniš wšyknym, ako su w serbskem žěle angažěrowane, to groni institucijam, organizacijam, abo priwatnym wósobam.

Maćica Serbska přepraša

Swoju hłownu zhromadźiznu přewjedže Maćica Serbska dnja 30. apryla w 13 hodź. w Serbskim muzeju w Budyšinje. Po rozprawje předsydy superintendenta Jana Malinka stej přednoškaj Wita Bejmaka „Moderne medije w Serbach” a Viktora Velleka „Historiske nahrawanja Bjarnata Krawca” předwidžanej. Hosćo su witani.

Informuja turistow

Hłowna zhromadźizna Zwjazka za serbski kulturny turizm, kiž jednoči 6 člonskich towarstwow a 12 jednotlivcow, wotmě so dnja 18. febru-

Powěšće

ara w Budyšinje. Předsyda Manfred Hermaš pokaza mj. dr. na wobľubowanu kolesowarsku čaru „Serbske impresije“, kotruž předstaja tež w interneće. Dnja 15. meje ma so dalši, 20 kilometrow dołhi wotrězk zjawnosći přeprašać.

Prócuja so wo skutkownu ewangelizaciju

Hłowna zhromadźizna Towarstwa Cyrila a Metoda wotmě so dnja 14. februara w Radworju. Předsyda TCM Jurij Špitank praji w swojej rozprawje, zo prócuje so towarstwo

po přikładze swojeju patronow Cyrila a Metoda wo skutkownu ewangelizaciju mjez Serbami. Jako najwažniši nadawk towarstwa katolskich Serbow wuzběhny wón wudawanje Katolskeho Posoła, kiž tydžensce wo towarstwowym a nabožno-narodnym žiwjenju serbskich wosadow kaž tež wo podawkach z cyrkwyje a swěta rozprawja. Jako dalše nadawki mjenowaše wón prócowanje wo zbóžnoprajenje kapłana Alojsa Andrickeho, rjadowanje nawodnistwa sekcijow, financne naležnosće, rjadowanje sobustawstwa a aktualizowanje internetneju strownow wo Alojsu Andrickim a TCM.

Wjace wjesela na zhromadnosć budźić

Dnja 14. januara wotmě so w Chrósćicach hłowna a wólbna zhromadźizna Kamjenskeje župy „Michał Hórnik“. Rozprawu wo džělawosći w lětomaj 2009/2010, kotruž skrótšenu wozjewimy, poda županka Trudla Kuringowa. Wona bu znowa jako županka wuzwolena.

Naša župa nosy zawjazace mjeno „Michał Hórnik“, kotryž je nam wšěm runje w prašenju tolerancy z přikładom. Wobchowajmy sej tute duchowne fundamenty, wone njech nam mocy dadža a nas hromadže wjedu. Naša župa ma 916 člonow. Přerězna staroba je 46 lět. 60 młodostnych Smjerdžečanskeje rejomanskeje skupiny, 74 člonow Wudworskeho ansambla a 40 Wotrowskich młodostnych drje starobny přerězk zniža. Hladamy-li pak na Domowinske skupiny, potom je přerězna staroba chětro wysoka.

Su wjeski w župje, hdžež so w swójbach konsekwentnje serbuje a hdžež staršej džěcom swoju maćeršćinu do kolebki kładžetaj. Su pak tež wjeski, hdžež so maćeršćina we wsy wočiwidnje pozhubjuje. Dobra substancia je w Chrósćicach, hdžež (lěta 2009) 137 džěci (w žlobiku, pěstowarni a horće) rěčny cyłk tworješe. Tajki rěčny rum mjeńšich džěci je tež we Wotrowje, Worklecach, Pančicach a Ralbicach. Wjeselimo so, zo zaplanuja naši wjesnjanosća wote wšeho spočatka při twarje noweje pěstowarnje abo žlobika WITAJ-skupinu. To je tak wažne, dokelž su tute džěci přichodni šulerjo našich serbskich šulow.

My jako župa a wy jako towarstwa abo Domowinske skupiny měli wjace wjesela na zhromadnosć budźić. Druhdy su to cyle małe, přirodne składnosće, hdžež so spontanje serbuje, tam so rěči, a to je waže. Zhromadnosć wjazaj. Nošer rěče je přeco lud a jeli tutu bazu zhubimo, njebudže so serbsćina wjace naložować móc.

Džěto z džěćimi

Župa je tak dobra, kaž so wo najmlódšich stara, wo naše džěci. Lěto 2009 steješe w znamjenju 100-tych posmjertnin Jakuba Barta-Čišinskeho. Kajke to emocionalne dožiwjenje, hdyž wjace hač 100 šulerjow před pomnikom w Lipju Jakuba Barta-Čišinskeho z kwětkami po-

Swoje 40-lětno wobstaće woswjeći Serbski muski chór Delany dnja 19. februara w Šunowskej Fabrikskej hospodze. Kwětki a zbožopřeća Domowiny posrědkowaše jeje městopředsydka Zala Cyžowa předsydzě chóra Janekej Wowčerjej. W swojej narěči džakowaše so wona spěwarjam za jich wobstajne skutkowanje.

Foto: Franc Šořta

česći a z erta tutych šulerjow narodna hymna zaklinča.

Loni nazymu zahajichmy za šulerjow 2.-4. lětnika literarne wubědžowanje. Pod temu „Moja ródna wjes” smědžachu swoje wupłody zapodać. Dóstali smy rjane powědky, dožiwjenja, wopisowanja a basnje, kiž zhromadnje z wučerkami wuhódnoćichmy a mytowachmy.

Wěro je, zo je čezko, młodzinu za ryzy tradicionalne Domowinske džěto zahorić; naša młodzina wuwija swojske, jim wotpowědowace iniciatywy a akcije. Sym wo tym přeswědčena, zo wurošće z tutych cyłkow přichodna serbska mloda generacija.

Zwisk ze skupinami

Smy w našej župje cyłk wjesnych chronikarjow wutworili. Woni su wažni, dokelž so w času elektroniskeho listowanja wjele zhubi a tak so mnohe pisomne dokumenty njezachowaja a swědkojo časa počasu zemru. Što bychmy wo Čišinskim, Muce, Andrickim, Hórniku a druhich wědželi, njebychmy-li jich listy měli? Mamy zajimowanych zběraćelow starožitnosćow a pohladnicow wjeskow. Je rjenje, zo tući zběraćeljo a tež chronisća swoje wupłody zjawnosći spřistupnjeja.

Wažne je, zo so jónu wob lěto zeńdući, kiž čestnohamtse džěłaja. Tući ludžo džěłaja za čichim, njehladajo džaka, a maja horliwu serbsku wutrobu. Bjez nich by naše narodne džěto wo wjele chudše bylo. Jako župa spytamy dobry zwisk z nimi a jich towarstwami a skupinami hajić a jich po potrebjnje podpěrować.

Přeprašenje na 20. serbske jutrowne wiki

Spěchowanski kruh za serbsku ludowu kulturu přepraša na 20. serbske jutrowne wiki dnja 19. a 20. měrca wot 10 do 18 hodź. w Budyskim Serbskim domje. Serbscy a němscy ludowi wuměłcy z

Hornjeje, srjedźneje a Delnjeje Łužicy, žony w swojej pyšnej narodnej drasće, pokazuja na woběmaj dnjomaj, kak so typiske serbske jutrowne jejka debja. Lubowarjo tutech drohočinkow a zajimowani hosćo maja tu móžnosć, sej z wulkeho wuběrka jutrowne jejka z typiskimi motiwami a barbami kupić. Wosebitosć wikow je, zo móže so tu hajeje lužiskeje tradicije w swójbny kruhu wobkedźbować. Tak debja tu mać z džowku abo muž ze žonu jejka we wóskowanskej, bosěrowanskej, škrabanskej abo wužrawanskej technice.

Foto: Jurij Helgest

Wutrobnje witajće na IX. mjezynarodny folklorny festival ŁUŽICA – Herzlich willkommen zum IX. Internationalen Folklorefestival LAUSITZ

Das Ensemble Üsküdar Folk Dance Association (Foto) gehört zu den zehn ausländischen Ensembles, die gemeinsam mit hiesigen Tanz- und Gesangsensembles das Programm des diesjährigen internationalen Folklorefestivals gestalten werden. Es findet vom 7. bis zum 10. Juli in der zweisprachigen Lausitz statt.

Das Festival beginnt am Donnerstagabend mit einem feierlichen Festumzug durch Bautzen und der Eröffnungsgala mit Auftritten der internationalen Gruppen. Sie kommen in diesem Jahr aus der Türkei, Polen, Tschechien, der Slowakei, Kroatien, Georgien, und – erstmals – aus China, Algerien, Togo sowie Puerto Rico.

Am Freitag und Samstag ist Folklore auf Bauernhöfen in Drachhausen bzw. Crostwitz zu erleben, wo die Besucher internationale und regionale Spezialitäten probieren können.

Am Sonntag erwartet die Gäste in Crostwitz nach dem Festgottesdienst um 10.30 Uhr ein ereignisreicher Tag mit Festumzug (13 Uhr), Bühnenprogrammen und einem Markt traditioneller Gewerke. „Im Festival-Finale erleben sie ein folkloristisches Feuerwerk tänzerischer und musikalischer Spitzenleistung aus aller Welt – ein Erlebnis der ganz besonderen Art!“, verspricht Marko Kowar, der Leiter des Vorbereitungskomitees.

→ <http://www.folklorefestival-lausitz.de>

Ekskursija do Drježdźan

Tež lětsa zaso poda so Zwjazk serbskich rjemjeslnikow a předewzaćelow (ZSRP) přeni pjatk noweho lěta, dnja 7. januara, na ekskursiju do Drježdźan.

Prěnja stacija bě Sakska statna kenclija (foto). Sabina Gerstenberger nas witaše a po cyłym domje wodžeše. Twarjenje su po politiskim přewróće za 100 mio. hriwnow dospołnje saněrowali a přetwarili. Při tym so jara na to džiwaše, zo so figury, kaž lawaj z pšekowca w předhali, zachowachu. Wulke swětle běrowy, zdžěla z drjewom abo rjanymi wjerchami wudebjene, skićeja přijomnu atmosferu. Samo kabinet, kiž so za posedženje ministrow wužiwa a je před wotsluchanjom wosebje izolowany, nam pokazachu. Z njeho maš krasny wid přez Łobjo do stareho města. Našeho ministerskeho prezidenta Stanija Tiliha bohužel njemóžachmy postrowić, w jeho stwě bě posedženje. Za to pak so Godehard Kamps, referatny nawoda za wotdžěl 23, z nami do diskusije da. Wšelacy z nas mějachu problemy na wutrobje, kotrež spyta wón wotmołwić abo kontaktnu wosobu sprosředkować. Spokojni a wot rjaneho domu přemóže ni rozžohnowachmy so z našej wjednicu a podachmy so po krótkej swačinjce přez most do Cwingera. Wjedženje po wustajeńcy „Stari mištrojo“ bě jara zajimawe. Potom so w korčmje „Mistschänke“ na dobrej wječeri zwjeselichmy.

Wosebje hnujace je stajnje rozžohnowanje z našimi sobustawami z Delnjeje Łužicy, kiž so z awtami na dompuć nastajichu. Klětu chcemy so zaso na ekskursiju podać.

Mónika Cyžowa, předsydku ZSRP

Impresum: Naša Domowina - Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywowneho zwězka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske měnjenja njekryja so na kóždy pad z měnjenjom wudawaćela. Redakciski kónc: 07. 03. 2011.

wudawaćel/Herausgeber:

redakcija/Redaktion:

lektoraj/Lektoren:

zhotowjenje a čišć/

Herstellung und Druck:

Zarjad Domowiny • Zarjad Domowiny • Geschäftsstelle der Domowina
Póstowe naměsto/Postplatz 2 • 02625 Budyšin/Bautzen • www.domowina.de

Borbora Felberowa
tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mail: felber-pr-domowina@sorben.com

Božena Braumanowa, Erwin Hanuš
Serbska čišćernja/Lausitzer Druck- u. Verlagshaus GmbH Budyšin/Bautzen

„Našu Domowinu“ namakaće w interneće pod www.domowina.de ► Dokumenty/publikacije
Domowina spěchuje so wot Založby za serbski lud.